

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه ها و اهداف حکومت جهانی امام زمان (عج)

نگارنده:

حجت الله رجبی

چکیده

آیات و روایاتِ روشنگر و نوید بخشِ ظهور، دلالت می‌کند که ماموریت الهی آن حضرت بسیار سترگ و دارای ابعادی مختلف و اهدافی بسیار والاست.

این امر واقعه‌ای است گسترده که زندگی بشریت را در زمین دگرگون می‌سازد و فصل نوینی را در تاریخ زندگانی بشریت به روی انسانها می‌گشاید که در سایه این حکومت الهی، مردم روی خوش سعادت دنیوی را با تمام وجود حس نموده و سایه رفاه و امنیت و آسایش و عدالت و مساوات را بالای سرشان خواهند دید و زمینه برای ترقی روحی و فکری و اخلاقی بشر و همچنین استقرار عدالت گسترده و جهان‌شمول کاملاً مهیا می‌گردد زمینه‌ای که در سایر حکومت‌ها سابقه نداشته است.

ما در این نگارش اهداف و برنامه‌های حکومت امام عصر(عج) را به اهداف دینی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تقسیم نموده و با ارائه آیات و روایات مربوطه به تبیین این اهداف و برنامه‌ها خواهیم پرداخت.

کلید واژه: عدالت، رشد علوم و فنون، فراگیر شدن اسلام، رشد عقل مردم، تحول اقتصادی، تحول سیاسی، تحول فرهنگی، توسعه، سعادت.

مقدمه

با ظهور امام عصر(ع) آمال و آرزوهای تمام انبیا و اولیا محقق شده و تحولی عظیم و اساسی در زندگی انسان‌ها ایجاد می‌گردد. سؤالی که در این زمینه به نظر می‌رسد اینکه حضرت مهدی(عج) برای ایجاد این تحولات اساسی چه اقداماتی خواهد نمود؟ و چگونه شرایط را برای ایجاد چنین جامعه‌ای فراهم خواهد نمود؟ و اساساً برای ایجاد یک انقلاب در سطح جهانی با رویکرد دینی چه اقداماتی ضروری می‌باشد؟ عصر ظهور امام‌زمان(عج) عصری است که بهشت واقعی برای مردم در روی زمین تحقق یافته و عصر طلایی به حساب می‌آید، عصری که حتی برای پیامبر بزرگوار اسلام(ص) نیز فراهم نگردید، از همه جهت شرایط برای یک زندگی ایده آل فراهم است، عصری که در هیچ یک از نقاط عالم ظلم و تعدی نخواهد بود و مدینه فاضله‌ای که همواره اندیشمندان و حکیمان عالم در آرزوی آن داد سخن گفتند و آرزوی دستیابی به آن را در افکار و گفتارشان داشتند، در

زمان ظهور آخرین ذخیره الهی صورت عینی و واقعی به خود خواهد گرفت و بشر روی واقعی سعادت و خوشبختی و عدالت را با تمام وجود درک خواهد نمود. و این مهم به دست نمی آید مگر اینکه در همه زمینه ها باید اقدامات اساسی و بنیادین انجام گیرد و امام دوازدهم شیعیان با اقدامات همه جانبه در زمینه های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، بزرگترین حرکت اصلاحی تاریخ بشر را آغاز نموده و آرزوی دیرینه بشر مبنی بر تحقق مدینه فاضله را به منصف ظهور خواهند رساند.

۱- اقدامات اجتماعی

یکی از مهمترین رویکردهای هر انقلابی برای تاثیرگذاری بیشتر در جامعه، اقدامات اجتماعی در عرصه های مختلف این مقوله می باشد که هم برای شروع و هم برای ادامه و هم برای بقای هر انقلابی لازم و ضروری می باشد از این رو حضرت مهدی (عج) برای به ثمر رساندن اهداف جهانی حکومت الهی خویش نگاه و رویکرد ویژه ای به مباحث اجتماعی و تحولات اجتماعی خواهند داشت که تعدادی از این اقدامات در مباحث ذیل بیان می گردد.

الف- پاکسازی زمین از وجود ستم و ستمگران

اولین اقدام حضرت مهدی (ع) در راستای تحولات اجتماعی حکومت ایشان پاکسازی زمین از لوٹ ستم و برچیدن بساط طاغوت ها و ستمگران می باشد که در نگاه نخست به نظر می رسد این امر با توجه به ریشه بسیار عمیق این جریان در جوامع بشری، امری محال باشد و گویا زمین با آه و ناله مظلومان خو گرفته و فریادرسی ندارد و تحمل وجود شوم ستم پیشگان عادت کرده است ولی خداوند حکیم چنین مصلحت دانسته است که زندگانی انسانی براساس قانون نزاع حق و باطل و خیر و شر برقرار باشد و برای هرچیز حدّ و مرزی و برای هر عصر و زمان سرنوشتی و بالاخره برای ظلم و بیداد هم سرانجامی تعیین نموده است.

در تفسیر این آیه شریفه: «آن روز بدکاران به صورت‌هایشان شناخته می‌شوند و آنگاه آنها را با موهای پیشانی و پاهایشان، می‌گیرند»^۱
از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: «خداوند آنها را همواره می‌شناسد ولی آیه در مورد قائم نازل گردیده که مجرمان را از سیما و صورتشان می‌شناسد و او و یارانش با شمشیر، آنها را به سختی تنبیه می‌کنند»^۲.
و در روایتی از حضرت امیر (ع) چنین می‌خوانیم: «خداوند، ناگاه به وسیله مردی از اهل بیت گشایشی (برای مسلمانان) به وجود آورد، پدرم فدای آن فرزند بهترین کنیزان باد... هم اوست که (دشمنان) در مدت هشت ماه به جز شمشیر و کشتار از او چیزی دریافت نخواهند کرد»^۳.

ب- گسترش عدالت در سراسر گیتی

در احادیثی که درباره قیام مهدی (ع) آمده است دعوت به توحید و مبارزه با شرک و کفر اعتقادی، به اندازه ایجاد عدالت و اجرای آن، مورد تاکید قرار نگرفته است و این امر بسیار مهم و حیاتی در راس آرمان‌های انقلاب امام مهدی قرار دارد و شاید علت این مساله این باشد که با تعالیم گذشته انبیا و تعالیم اسلام و تکامل علم، انسان‌ها به ماورای طبیعت و خدای یکتا ایمان می‌آورند، لیکن با این وصف، در آتش ظلم، تبعیض، حق‌کشی، استثمار و روابط غیرانسانی می‌سوزند، و با زندگی فاقد عدالت که در حقیقت شکنجه و مرگ تدریجی است دست به گریبانند. از این رو نیاز عمده جامعه بشری برقراری عدالت و گسترش دادگری است و ایجاد عدالت، اقدام اصلی و سرلوحه همه برنامه‌های امام عصر (عج) خواهد بود همان طور که این اصل از نخستین هدف‌ها و اصلی‌ترین برنامه‌های همه پیامبران بوده است.

^۱ رحمن/۴۱

^۲ غیبت نعمانی، ص ۱۲۷

^۳ شرح نهج البلاغه، جلد ۲، ص ۱۷۸.

قرآن کریم اهداف اصلی دعوت داعیان الهی را چنین ترسیم کرده است: «لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط»^۱ «همانا پیامبران را با نشانه های آشکارا بر انگیختیم و با آنان کتاب و میزان فرستادیم تا مردمان به قسط و دادگری برخیزند».

در روایتی زیبا از حضرت رسول(ص) در مورد عدالت حضرت مهدی(ع) چنین می خوانیم که: «خداوند از فرزندان حسین امامانی قرار داده است که امر (راه و روش و آیین) مرا برپا می دارند. نهم آنان قائم خاندان من مهدی امتم می باشد. او شبیه ترین مردمان است به من در سیما و گفتار و کردار. پس از غیبتی طولانی و سرگردانی و سردرگمی مردم، ظاهر می شود، آنگاه امر(آیین) خدا را آشکار می سازد... پس زمین را از عدل و داد لبریز می کند پس از آن که از ستم و بیداد لبریز شده باشد»^۲.

ج- امنیت عمومی

یکی از اهداف بسیار مهم و اقدامات اساسی امام مهدی «عج» ایجاد امنیت فراگیر جهانی می باشد که نیاز اساسی و بسیار مهم زندگی و از عالی ترین آرزوهای بشر می باشد که در طول تاریخ توسط مستکبرین و جهان خواران به تاراج رفته و سایه هولناک جنگ و قتل و کشتار و تجاوز، بر جوامع بشری حاکم گردیده است. در این زمینه روایات فراوانی به دست ما رسیده است که حاکی از استقرار امنیت پایدار و فراگیر در دولت مهدی(ع) می باشند که ما به یک نمونه اشاره می نماییم: امام علی(ع) فرمود: «به دست ما [و در حکومت ما] روزگار سختی ها سپری می گردد... و چون قائم ما قیام کند کینه ها از دل ها بیرون رود، حیوانات نیز با هم سازگاری کنند. [در آن روزگار چنان محیط امنی ایجاد شود] که زن، با همه زیب و زیور خود، از عراق تا شام برود... و چیزی او را نترساند»^۳ و در روایتی

^۱ سوره حدید/۲۵.

^۲ «... و جعل من صلب الحسين(ع) ائمة یقومون بامری...التاسع منهم قائم اهل بیته، مهدی امتی، اشبه الناس بی فی شمائله و اقواله و افعاله، یظهر بعد غیبتة طویلة و حیرة مضلة، فیعلن امر الله و یظهر دین الله...فیملا الارض قسطا و عدلا کما ملئت جورا و ظلما» کمال الدین، ج ۱، ص ۲۵۷

^۳ خصال شیخ صدوق، ج ۲، ص ۴۱۸

از پیامبر اسلام(ص) چنین می‌خوانیم: «آنگاه که قائم ظهور فرماید به عدالت حکم کند و ستم و بیداد در روزگار او برطرف شود و راه‌ها امن گردد و...»^۱

۲- اقدامات فرهنگی

یکی دیگر از اقدامات اساسی حضرت مهدی(عج) برای تحولات گسترده در سطح جامعه جهانی، اقدامات گسترده فرهنگی می‌باشد که این مورد هم لازمه به ثمر نشستن هر انقلابی می‌باشد و در واقع انقلابی می‌تواند به ثمر بنشیند و استمرار داشته باشد که زمینه‌های لازم فرهنگی را برای یک انقلاب در جامعه ایجاد نموده و با اقدامات شایسته فرهنگی تداوم و بقاء آن را تضمین نماید. حضرت مهدی هم از این قانون مستثنی نبوده و برای این حرکت اصلاحی در حد وسیع اقدامات فرهنگی مقتضی را انجام خواهند داد که در ذیل به بعضی از این اقدامات اشاره می‌نماییم:

الف- فراگیر شدن هنجارهای اسلامی-دینی و اخلاقی

از آنجا که یکی از مهمترین اهداف خدا از برانگیختن انبیا و اولیا پیاده نمودن احکام و دستورات شرع و تربیت نفوس می‌باشد همانگونه که از آیات متعدد قرآن چنین برداشت می‌شود از این رو یکی دیگر از اهداف مهم حکومت جهانی امام مهدی(ع) فراگیر نمودن هنجارهای اسلامی-دینی و اخلاقی در جامعه اسلامی می‌باشد.

حضرت علی(ع) در این باره چنین می‌فرماید: «به هنگام ظهور مهدی(عج) مردم به کارهای عبادی و شرعیات و دین داری و نماز جماعت روی می‌آورند و کسی باقی نمی‌ماند که به خاندان پیامبر کینه و دشمنی ورزد. از دیگر ویژگی‌های عصر ظهور، فراگیری هنجارهای اخلاقی در جامعه مهدوی است. حضرت علی(ع) در این باره می‌فرماید: «هنگامی که قائم ما قیام می‌کند... کینه‌های بندگان نسبت به یکدیگر از دل‌هایشان زدوده می‌گردد»^۲. و همچنین در این باره بیان شده است زمانی که حضرت مهدی(ع) قیام کند خداوند غنا و

^۱ «إذا قام القائم حکم بالعدل وارتفع فی ایامه الجور و أمنت السبل و...» تاریخ پس از ظهور، ص ۴۷۰.

^۲ از جمله آیات، بقره/۱۲۹، آل عمران/۷۷ و جمعه/۲ دلالت بر این موضع دارند.

^۳ «و لو قد قام قائمنا... لذهبت الشحاء من قلوب العباد» بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶، ح ۱۱.

بی نیازی را در دل بندگان می‌نهد، به گونه ای که حضرت اعلام می‌کند هر کس به مال و ثروت نیاز دارد بیاید، ولی کسی برای آن پیش قدم نمی‌شود!

ب- شکوفا کردن عقل و خرد بشری

یکی دیگر از اهداف و برنامه‌های مهم و راهبردی امام مهدی (ع) در پرتو ارشاد و هدایت الهی ایشان، شکوفایی اندیشه‌ها و حرکت افکار و مغزها در مسیر کمال می‌باشد. تمام کوته بینی‌ها و تنگ نظری‌ها و افکار پست و کوتاه - که سرچشمه عقب ماندگی فکری است - برطرف می‌گردد و مردمی بلند نظر، با افکاری باز، سینه‌هایی گشاده، همتی والا و بینشی وسیع پرورش می‌یابند. آنان بسیاری از مشکلات اجتماعی را در روح خود حل می‌کنند و جهانی آباد و متکامل می‌سازند. این دوران، دوران برتری خرد و عقل است. در روایت بسیار زیبایی از امام محمد باقر (ع) نقل شده است: «وقتی قائم ما قیام کند، دست [عنایتش] را بر سر بندگان می‌نهد و بدین وسیله عقل آنها زیاد شده و فهمشان بالا می‌رود»^۲.

ج- رشد معنوی

بیشتر انسان‌ها در دوران غیبت ولی خدا، پیوسته در مسیر انحطاط معنوی گام برداشته و با پیروی از تمایلات نفسانی و وسوسه‌های شیطانی یک یک زیبایی‌ها و خوبی‌های حیات خود را به فراموشی سپرده و با دست خود، آنها را در گورستان شهوات دفن می‌کند؛ پاک‌ی و پاکدامنی، صداقت و درستکاری، تعاون و همکاری، گذشت و ایثار، احسان و نیکوکاری، جای خود را به هوا پرستی و شهوترانی، دروغ و دغل بازی، خود محوری و موقعیت جویی، خیانت و جنایت و زیاده خواهی و افزون طلبی می‌دهد. حکومت آخرین ذخیره الهی در راستای احیای ارزشهای والای انسانی و الهی گام برمی‌دارد و برای جان بخشیدن به این مردار تلاش می‌کند؛ تا طعم شیرین حیات واقعی و

^۱ فصل نامه مشرق موعود، سال چهارم، شماره شانزدهم، زمستان ۱۳۸۹، مقاله جهانی شدن و فرهنگ مهدویت از دیدگاه آیات قرآن کریم و روایات اسلامی

^۲ «اذا قام قائمنا وضع یده علی رؤوس العباد فجمع به عقولهم و کملت به احلامهم...» ح ۲ کافی، ج ۱، ص ۲۵.

زندگی حقیقی را به آدمهایی که این شایستگی را دارند تا مسجود ملائک باشند، بچشانند و به همگان یادآوری کند که از ابتدا مقرر شده بود که آنان در چنان حیاتی تنفس کنند و عطر پاکی‌ها و خوبی‌ها را با مشام جان، استشمام کنند چنانکه قرآن می‌فرماید: «یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله و للرسول اذا دعاکم لما یحییکم...»^۱

د-مقابله با بدعت‌ها

در طول زمان، در اثر رسوب عادات و خلط باورها و نگرش‌های گوناگون با آموزه‌های دینی، پیرایه‌ها و بدعت‌های زیادی به دین افزوده می‌شود. از این رو، یکی از اقدامات اساسی دین‌مدارانه امام عصر(عج) مقابله با انحرافات و زدودن این گونه بدعت‌هایی است که در زمان غیبت پدید آمده و مردم، سخت به آن عادت کرده‌اند. امام باقر(ع) می‌فرماید: «لا تترك بدعة الا ازالها و لا سنّة الا اقامها»^۲؛ «هیچ بدعتی نیست مگر این که مهدی(عج) آن را می‌زداید و هیچ سنت تعطیل شده‌ای نیست مگر آن که آن را بر پا می‌کند»^۳

و-رشد علم و آگاهی

در دولت امام مهدی(ع)، همه اهداف و خواسته‌های بشری به حقیقت می‌پیوندد و دانش و شناخت انسان‌ها کامل می‌شود و دیگر مجهولی در هیچ یک از علوم و دانش‌ها باقی نمی‌ماند. دانش و علم بشری به حدّ نهایی و کامل خود می‌رسد و دریچه‌های حکمت و دانش و خردورزی، به روی بشر گشوده می‌شود. بنا بر فرمایش امام محمد باقر(ع): «در زمان مهدی(ع) به همه شما حکمت و علم بیاموزند، تا آنجا که زنان در خانه‌ها با کتاب خدا و سنت پیامبر قضاوت کنند بدین ترتیب درک دانش و علمی که امام(ع) به روی مردم می‌گشاید، قابل سنجش با هیچ پیشرفتی نیست در روایتی زیبا که رشد اعجاب آور علم در زمان حکومت ایشان را ترسیم می‌نماید چنین بیان شده: «علم و دانش ۲۷ حرف(شعبه)

^۱ انفال/۲۴

^۲ الارشاد، ج ۲، ص ۳۸۵.

^۳ آخرین منجی، صمدی، قنبر علی، ص ۲۸۱.

است. تمام آنچه پیامبران الهی آورده اند، دو حرف (شعبه) بیشتر نبود و مردم تاکنون جز دو حرف را نشناخته اند. اما هنگامی که قائم ما قیام کند، ۲۵ حرف دیگر را آشکار می‌سازد و در میان مردم منتشر می‌کند و دو حرف دیگر را به آن ضمیمه می‌کند تا ۲۷ حرف کامل و منتشر شود.»

۳- اقدامات اقتصادی

از برنامه‌ها و اقدامات امام مهدی (ع) پدید آوردن رفاه در کل جامعه بشری است. در آن دوران طبق ترسیم آیات و احادیث، جامعه بشری واحدی تشکیل می‌گردد که مانند خانواده‌ای زندگی کنند، و مسئله ناهنجار جوامع پیشرفته و ابرقدرت، و جامعه‌های در حال رشد، و جامعه‌های عقب مانده و محروم، از میان می‌رود و بشریت به طور کلی به رفاه اقتصادی و بی‌نیازی دست می‌یابد، و همین چگونگی زمینه رشد و تعالی معنوی و فکری انسان را می‌سازد.

طبق تحقیقات کارشناسان و متخصصان! بخش عظیم و مهمی از مسائل عقب ماندگی و وابستگی و کمبود مواد غذایی و معیشتی (اگر نگوئیم تمام آن) به دو عامل بستگی دارد، و این هر دو عامل با هم در ارتباطند:

۱. نظام اقتصادی حاکم بر جهان

۲. نظام سیاسی حاکم بر جهان

۱. «نظام اقتصادی حاکم بر جهان»؛ یعنی نظام و سیستمی که قدرتهای اقتصادی جهان در کشورهای استعمارگر پدید آورده‌اند، و هدف و آرمان آنها دستیابی به قدرت اقتصادی روزافزون و سلطه بر منابع ثروت جهان است. این قدرتهای سلطه‌گر، با برنامه‌ریزی‌های دقیق خود، مانع هر گونه استقلال، خود کفایی و رشد تولید و پیشرفت اقتصادی در کشورهای توسعه نیافته شده‌اند. این قدرتها از راههای گوناگون و شیوههای تبلیغی و

^۱ به کتاب های: «دیکتاتوری کارتلها» ترجمه و اقتباس دکتر همایون الهی، ۱۳۶۳، امیرکبیر، و «جهان مسلح، جهان گرسنه»، ویلیبرانت، ترجمه همایون پور، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۶۵، و «چگونه نیمی دیگر می‌میرند»، سوزان جرج، ترجمه مهدی قراچه داغی، پژمان، ۱۳۶۳، و «امپریالیسم و عقب ماندگی» دکتر همایون الهی، شرکت آموزش فرهنگی اندیشه، ۱۳۶۷، مراجعه شود

برنامه ریزیهای گسترده و عمیق، در سایه سلطه نظامی، سیاسی و فرهنگی، آزادی فکر و عمل را از آحاد مردم در جهان سوم می‌گیرند، و روشها و شیوههایی در همه مسائل زندگی از جمله در تولید و مصرف و تکنولوژی و فرهنگ و راههای معیشت، بر آنان تحمیل می‌کنند که به سود سرمایه‌داران بزرگ و سلطه بیشتر جهان پیشرفته است. در سایه این سلب تفکر و سلب شخصیت و سلب آزادی و آزادی فکر، پدیده عقب ماندگی و نیازمندی تحقق می‌یابد، و خودکفایی و خودیابی و اعتماد به نفس می‌میرد، و وابستگی روز به روز در اعماق اجتماعات عقب مانده گسترش می‌یابد. از این رو، صاحب نظران مسائل اقتصادی- اجتماعی می‌گویند: کمک به کشورهای عقب مانده تنها در این است که آنها را به خودشان واگذارند.

۲. «نظام سیاسی حاکم بر کشورها» نیز نوعا عامل و دست نشانده قدرت‌های جهانی هستند، و همواره به زیان ملت‌های خود گام برمی‌دارند، و برای سلب هر گونه فکر و اندیشه از مردم و نفی حس خود شناسی و خودیابی در مردم خویش می‌کوشند، و جریان‌های فکری و فنی فرمایشی را در میان ملت خویش نشر می‌دهند، و با رسانه‌ها و ابزارهای تبلیغاتی هرگونه استقلال فرهنگی و اقتصادی را از جامعه سلب می‌کنند، و توده‌ها را برده وار به اسارت و پیروی کورکورانه وا می‌دارند.

در نتیجه این دو جریان مسلط و حاکم - یکی بیگانه و دیگری خودی - نخستین موضوعی که صدمه می‌بیند و یا به کلی نفی می‌گردد، اصالت فکر و فرهنگ خودی و حس اعتماد به نفس و بازیابی و بازشناسایی نیروهای نهفته در درون خود و جامعه خودی است. در رستاخیز ظهور امام منجی(ع)، این بندها و دام‌ها از سر راه برداشته می‌شود، و عوامل سلطه بر فکر و فرهنگ و اقتصاد و سیاست جهان و کشورها نابود می‌گردد، و انسان‌ها آزاد می‌شوند، و با هدایت آن امام به خود می‌آیند و دیگر بار خویشتن خویش را باز می‌یابند و آزادی فکری پیدا می‌کنند.

در دنیایی که تقسیم‌بندی جهانی با معیارهای ظالمانه صورت می‌گیرد، و امت‌های ضعیف، به حال خود واگذار نمی‌شوند، و از راههای مرئی و نامرئی در شبکه‌های پیچیده نظام‌های سلطه و سرمایه‌داری جهان گرفتار می‌آیند، سخن از آزادی واقعی و آزادی فکری، بازی با کلمات است و گفتگو بر سر استقلال اقتصادی و انتخاب شیوه و راه زندگی و

معیشت و دستیابی به رفاه و بسندگی بیهوده است. زیرا در چنین شرایطی، بخش‌های عظیمی از بشریت مواد لازم زندگی را در اختیار ندارند و دچار کمبود و فقرند، و بخش‌های دیگر نیز طبق الگوها و معیارهایی که سرمایه‌داران و تولیدکنندگان بزرگ بر جامعه تحمیل می‌کنند باید زندگی کنند، و از مواد و کالاها بهره گیرند، و خود قدرت اختیار و انتخاب را ندارند.

از این رو در انقلاب اقتصادی امام زمان(ع)، انسان در آغوش آزادی به معنای واقعی کلمه می‌آراند، و در پرتو این آزادی همه بندها و زنجیرهایی را که بر پایش نهاده‌اند می‌گسلد، و اسارت در بند نظام‌هایی که جهان را به دو بخش پیشرفته و عقب‌مانده تقسیم کرده‌اند از میان می‌رود، و پدیده شوم فقر و نیاز نیز نفی می‌گردد، و رفاه اقتصادی در پرتو چنین معیارهایی به جامعه و افراد داده می‌شود.

امام باقر(ع) آن جامعه آرمانی را چنین ترسیم می‌نماید: «امام مهدی(ع)، در سال دو بار به مردم مال ببخشد و در ماه دو بار امور معیشت بدانان دهد... تا نیازمندی به زکات باقی نماند. و صاحبان زکات، زکاتشان را نزد محتاجان آورند، و ایشان نپذیرند. پس آنان زکات خویش در کیسه‌هایی نهند و در اطراف خانه‌ها بگردند، و مردم بیرون آیند و گویند: ما را نیازی به پول شما نیست... پس مهدی دست به بخشش گشاید، چنان که تا آن روز کسی آن چنان بخشش اموال نکرده باشد!».

و در روایتی دیگر از امام علی(ع) چنین می‌خوانیم: «...سپس(امام مهدی«ع» به کوفه درآید، و در آنجا مسکن گزیند، و هر برده مسلمانی را بخرد و آزاد کند و دین بده‌کاران را بپردازد، و مظلومه‌ها و حق‌هایی که بر گردن کسان است (به صاحبان حق) بازگرداند، کسی کشته نشود مگر اینکه بهای آن را به صاحبانش تسلیم کند، و آن کس که کشته شد

^۱ «و يعطى الناس عطایا مرتین فی السنّة و یرزقهم فی الشّهر رزقین... حتی لا تری محتاجا الی الرّکاة و یجىء اصحاب الرّکاة بزکاتهم الی المحاوّیج من شیعتہ فلا یقبلونها فیصرونها و یدورون فی دورهم فیخرجون الیهم فیقولون: لا حاجة لنا فی دراهمکم... فیعطى عطاء لم یعطه احد قبله» بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۹۰ و غیبت نعمانی، ص ۲۳۷ با اندکی اختلاف در تعبیر

بدهیش را پردازد، و (زندگی) خانواده او را تامین کند، تا سراسر زمین را عدل و داد بیاکند...»^۱

لازم به ذکر است این تحولات عمیق اقتصادی با اجرای اصل مساوات، عمران و آبادی زمین و بهره‌برداری از امکانات آن تا سر حد امکان، پیشرفت فنون، باران‌های مفید و پیاپی، برنامه‌ریزی درست و یکپارچه، بهره‌برداری از معادن و منابع زیرزمینی و رو زمینی، بازپس‌گیری ثروت‌های غصب شده، استفاده از همه اموال (اموال عمومی، خصوصی) و در آخر کنترل و نظارت دقیق مرکزی، در حکومت حضرت، حاصل خواهد شد.^۲ و ما به تعدادی از این اقدامات اقتصادی حضرت در ذیل اشاره می‌نماییم:

الف- اقدامات اقتصادی در بخش کشاورزی

در دولت مهدی(ع) اهمیت بسیار ویژه‌ای به بخش کشاورزی داده خواهد شد به طوری که بسیاری از زمین‌های خراب، آباد شده و زمین همه خوراکی‌هایش را ارزانی بشر می‌کند^۳ و چیزی از آن را نگه نمی‌دارد و در روایتی دیگر چنین بیان می‌نماید که: «زنی از عراق به شام می‌رود و جز بر سبزه و گیاه قدم نمی‌گذارد»^۴ در حالی که در زمان ما آن منطقه بیابانی سخت بی آب و علف می‌باشد اما به برکت اقدامات حضرت در کمترین زمان ممکن، آباد و سرسبز خواهد شد.

ب- اقدامات اقتصادی در بخش عمران و ساخت و ساز

طبق روایات وارد شده حضرت مهدی(عج) اقدامات بسیار وسیعی در جهت عمران و آبادی شهرها و روستاها با احداث راه‌ها و شاهراه‌های متعدد و عمران خرابیها و ساخت

^۱ «ثم یقبل الی الکوفه فیکون منزله بها فلا یتربک عبدا مسلما الا اشتراه و اعتقه و لا غارما الا قضی دینه و لا مظلمة لاحد من الناس الا ردھا و لا یقبل منهم عبدا الا ادى ثمنه دية مسلمة الی اهلها و لا یقتل قتیل الا قضی عنه دینه و الحق عیاله فی العطاء حتی یملا الارض قسطا و عدلا...» تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۶۶؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۴.

حکیمی، محمد، عصر زندگی، ص ۱۱۹ - ۱۲۲

^۲ برای اطلاعات بیشتر ر.ک عصر زندگی، محمد حکیمی، ص ۱۳۰-۱۴۴

^۳ «و لو قد قام قائمنا لانزلت السماء قطرها و لا خرجت الارض نباتها و...» بحار الانوار، ج ۱۳، ص ۱۸۲.

^۴ «...حتی تمشی المرأة بین العراق الی الشام لا تضع قدمیها الا علی النبات و...» همان

مساجد بسیار وسیع و جلوگیری از جاری شدن فاضلاب و آب ناودانها در کوچه و خیابانها و همچنین توسعه شهرها و ... انجام خواهد داد.

ج- اقدامات اقتصادی در بخش بهره برداری از معادن

در روایتی که هم شیعه و هم اهل سنت آن را نقل نموده اند چنین می خوانیم: «زمین پاره های جگرش را که مانند شمشهای طلا و نقره اند ارزانی می دارد و ...»^۱ و در روایتی دیگر چنین می خوانیم: «قائم ما با هراس یاری می شود و با یاری الهی پشتیبانی می گردد، زمین زیر پای او پیچیده می شود و گنج ها برای او آشکار می شود... و خرابه ای در زمین باقی نمی ماند مگر آن که او آبادش می سازد»^۲.

۴- اقدامات سیاسی

یکی دیگر از اقدامات اساسی و راهبردی امام مهدی (عج) در راستای به ثمر نشاندن انقلاب و تداوم و استمرار این حرکت در سطح جهانی اقدامات سیاسی گسترده در جامعه بین الملل می باشد که این اقدامات تاثیر به سزا و موثری در جریان انقلاب و حفظ و تداوم آن بر عهده دارد که ما در این گفتار به تعدادی از این اقدامات به صورت خلاصه اشاره می نماییم:

الف- دعوت و مبارزه

امام مهدی (ع) پس از ظهور و قیام به ارشاد و هدایت مردم می پردازد و آنان را به معنویت و عدل و داد فرامی خواند. در برابر استدلال منطقی حضرت، گروه باطل و صاحبان زر و زور و تزویر و فساد قرار می گیرند. در نتیجه آن حضرت بعد از اتمام حجت به مبارزه می پردازد و نهضت مستضعفان و ستمدیدگان را رهبری می کند. امام صادق (ع) در این باره می فرماید: «تحقق آیه شریفه: «لیظهره علی الدین کله» به دست مهدی است... ما بر شیوه رسول اکرم هستیم تا خداوند به ما اجازه دهد که برای اظهار آیین شمشیر بکشیم و مردم

^۱ تاریخ پس از ظهور، ص ۴۶۵ به نقل سنن ترمذی، ج ۳، ص ۳۳۴.

^۲ همان، ص ۴۶۹، به نقل از کمال الدین شیخ صدوق

را به سوی او فرا بخوانیم. در پایان چنین خواهیم کرد، چنانکه رسول خدا در آغاز چنین کرد!»

ب- تشکیل دولت

مهمترین و اساسی‌ترین اقدام امام مهدی (عج) پس از پیروزی و سیطره بر سراسر جهان، تشکیل دولت و به دست گرفتن حکومت و فرمانروایی دنیا است. گفتنی است: مردم جهان در عین حال که شاهد نابسامانی، جنگ‌ها، فساد، بی‌عدالتی، ناامنی و الحادگرایی در جهان بوده‌اند اما در عمل چیزی جز تباهی و ستم و جنگ مشاهده نکرده‌اند. سرانجام روزگاری فرا می‌رسد که معنویت و عدالت، به دست توانای مرد الهی و در دولت کریمه اهل بیت (ع) پیاده می‌شود و رفاه، امنیت، عدل و یکتاپرستی در همه جای عالم گسترش می‌یابد. روشن است که این تنها با تشکیل دولت و انسجام در امور، به دست می‌آید. امام باقر (ع) در تفسیر آیه «الذین ان مکناهم فی الارض...» می‌فرماید: «این آیه در حق آل محمد «ص»، حضرت مهدی (عج) و یاران اوست که خداوند آنها را مالک شرق و غرب جهان نموده، آیین اسلام را پیروز می‌کند و بدعت‌ها و باطل‌ها را به دست او و یارانش نابود می‌سازد - چنان که [قبلاً] سفیهان حق را لگدمال کرده باشند - تا اینکه از ستم نشانه ای نمی‌ماند.

این دولت بهترین، کامل‌ترین، و مردمی‌ترین دولت‌ها - پس از نابودی و پایان وقت دولت‌های دیگر - خواهد بود. در این زمینه روایتی آمده است: «همانا دولت ما آخرین دولت‌ها است و برای هیچ خاندانی دولتی نیست مگر این که قبل از ما حکومت کند؛ تاهنگامی که ما به قدرت رسیدیم کسی نگوید - وقتی روش حکومتی ما را دیدند - اگر ما نیز به قدرت می‌رسیدیم، این چنین رفتار می‌کردیم. و این گفتار خداوند است که: عاقبت برای تقوای پیشگان است!»^۱

از آنجا که حکومت حضرت مهدی (عج)، کامل‌ترین، پیشرفته‌ترین و گسترده‌ترین حکومت‌هاست؛ حتماً متناسب با موقعیت زمانی و مکانی، ساختار و نهادهای قدرت متمایز

^۱ ابراهیم بن فرات کوفی، تفسیر فرات کوفی، بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۱۸، ح ۱

^۲ الغیبه شیخ طوسی، ص ۴۷۳، و الارشاد شیخ مفید، ج ۲، ص ۳۸۵.

و ویژه‌ای خواهد داشت تا بر اساس آن حکومت مقتدر و عالم‌گیر اسلامی را با عالی‌ترین نحو اداره نماید!

در نتیجه پس از پیروزی سپاه حضرت مهدی (عج) و نابودی سپاه کفر و باطل، آن حضرت بر کل جهان سلطه و برتری خواهد یافت و از شرق تا غرب زمین به سیطره او در خواهد آمد، این تسلط و برتری مقدمه‌ای برای تشکیل حکومت واحد جهانی و استقرار عدل و داد در سراسر عالم است.

در روایتی متواتر و مشهور از پیامبر خدا نقل شده است: «سلطه و برتری او، شرق و غرب (جهان) را در بر می‌گیرد» و «...خداوند متعال، شرق و غرب جهان را به دست قائم، فتح خواهد کرد»

نتیجه‌گیری

با توجه به مطالبی که گذشت مهمترین اهداف و خواسته‌های دولت امام مهدی (عج) عبارتند از:

۱. برقراری عدالت اجتماعی و گسترش قسط و عدل در سراسر جهان.
۲. اداره و سامان‌دهی نظام جهان بر اساس ایمان به خدا، احکام دین اسلام و آموزه‌های قرآن.
۳. تثبیت و گسترش امنیت جهانی و از بین بردن ستیزه‌جویی، تجاوزگری، جنگ، کینه‌جویی و خودپرستی.
۴. نجات مردم از چنگال ستمکاران، جباران و مفسدان و اهتزاز پرچم توحید و عدالت.
۵. احیای آیین توحید و یکتاپرستی (اسلام) و نابودی آیین‌های انحرافی و باطل.
۶. تاسیس حکومت جهانی اسلام و در دست گرفتن حاکمیت جهان.
۷. به کمال رساندن علم و دانش بشری و رشد و شکوفایی عقل و اندیشه.
۸. شکوفایی و تحول عمیق اقتصادی و بهبود اقتصاد دنیا و آزادی انسان‌ها از سلطه اقتصادی استکبار جهانی.

^۱ آینده جهان، کارگر، رحیم، ص.

منابع

قرآن کریم

ابن ابی الحدید معتزلی، شرح نهج البلاغه، تحقیق، محمد ابوالفضل ابراهیم، دار احیاء التراث العربی، چ ۲، ۱۳۸۵هـ.

اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمۃ فی معرفۃ الائمه، ج ۱، چ ۱، تبریز، مکتبه بنی هاشمی، ۱۳۸۱.

حکیمی، محمد، عصر زندگی و چگونگی آینده انسان و اسلام، چاپ نهم، قم، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵.

صدوق، (محمد بن علی بن حسین)، کمال الدین و تمام النعمه، چاپ چهارم، تهران، کتابخانه اسلامی، ۱۳۶۲

_____، خصال، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۶۲.

صمدی، قنبر علی، آخرین منجی، بنیاد فرهنگی مهدی موعود، چاپ اول، ۱۳۹۳.

طوسی، محمد بن حسن، کتاب الغیبه، چاپ ۱، قم، موسسه معارف اسلامی، ۱۴۱۱.

کارگر، رحیم، آینده جهان، بنیاد فرهنگی مهدی موعود، چاپ سوم، ۱۳۸۹.

کوفی، فرات بن ابراهیم، تفسیر فرات کوفی، چاپ ۱، تهران، موسسه چاپ و نشر وزارت ارشاد اسلامی، ۱۴۱۰.

مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت، لبنان، موسسه الوفاء ۱۴۰۴ق.

مفید، (محمد بن محمد بن نعمان)، الارشاد، ج ۱، چاپ اول، قم، کنگره جهانی هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳ق.

نعمانی، محمد بن ابراهیم، الغیبه تهران، مکتبه الصدوق، ۱۳۹۷